Trombonvirtuos

Uppsala Kammarorkester
Dirigent: Alexander Hanson
Solist: Mikael Rudolfsson, trombon

MUSIK I UPPLAND

Program

Olov Franzén
f. 1946

Lamento di Terra

Ferdinand David
1810-1873

Concertino för trombon och orkester op. 4
Allegro maestoso - Andante marcia funebre - Allegro

PAUS

Wolfgang Amadeus Mozart
1756 - 1791

Symfoni nr 41 i C-dur "Jupiter" KV 551
Allegro vivace
Andante cantabile
Menuetto: Allegretto. Trio
Molto allegro

Konserten beräknas pågå till ca 20.50

Uppsala Kammarorkester

Violin 1
Bernt Lysell, *konsertmästare*
Nils-Erik Sparf
Katarina Edvardsson
Anders Inge
Anders Lagerqvist
Dag Alin
Dinara Mansurova

Violin 2
Staffan Ebbersten
Elin Emtell Rubinsztein
Catharina Ericsson
Gabriele Freese
Henriette Klauk
Christina Gustavsson Hamberg

Viola
Susanne Magnusson
Sofia Hansen
Jörgen Sandlund
Olof Ander

Violoncell
Per Nyström
Sara Wijk
Louise Agnani
Gunnar Jönsson

Kontrabas
Barbro Lennstam
Sigrid Granit
Roger Bergman

Flöjt
Hanna Gustafsson
Kristina Ålåker

Oboe
Verity Gunning Olsson
Jenny Hülphers

Klarinett
Jan-Erik Alm
Mikael Thun

Fagott
Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn
Fredrik Dickfelt
Lennart Stevensson
Tommy Knutsson
Britt Crafoord

Trumpet
Bengt Fagerström
Paul Hägglöf

Trombon
Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins

Tuba
Alexander Skylvik

Pukor
Christer Ferngren

Slagverk
Magnus Einarsson

Franzén, David och Mozart

Olov Franzén tillhör tonsättarna som i stor utsträckning varit aktiva som instrumentalister, vilket naturligtvis är en mycket god idé. Hans instrument är cellon, bland ensemblerna han varit verksam i finns Symfoniorkestern i Norrköping, Sundsvalls Kammarorkester och nutida musiklegendarerna Harpans Kraft. Som frilansande kammarmusiker har han gjort sig känd för ovanligt intressanta programsammanställningar, lika genomtänkta som valet av texter till vokalkompositionerna i hans rika verksamling för de flesta tänkbara besättningar. När man tänker på Franzéns omfattande skapande påminns man än en gång om det sorgliga faktum att så stora konstskatter ligger gömda, alldeles för sällan spelade, i ett litet land som Sverige och överhuvudtaget i den även globalt rätt lilla värld som är den så kallade konstmusikens. Men mer positivt sett - det finns alltså massor att upptäcka!

Här är i alla fall ett återuppförande. Orkesterverket *Lamento di Terra* beställdes till Uppsala Kammarorkester 2007 och uruppfördes då under ledning av Gérard Korsten. Stor skönhet, sensibilitet och en stark naturkänsla med därtill hörande engagemang i kampen mot miljöförstöring präglar flera av Olov Franzéns verk, och *Lamento di Terra* - Jordens klagan - är självfallet inget undantag. I programbladet till uruppförandet citerades tonsättaren: *Ingen behöver idag förvånas över att Planeten våndas, med den allt omildare behandling som vi människor utsätter den för, vårt hem i Universum, vår livgivare och välgörare.* Dessa förhållanden har ju tyvärr knappast förbättrats. I en kommentar inför dagens uppförande skriver Franzén att titeln speglar vad han fann att musiken uttryckte medan han höll på att komponera, en klagan över hur vi hanterar vår jord.

Trombonen har haft sina med- och motgångar i musikhistorien. En glansperiod rådde då virtuosen Thomas Gschlatt, verksam i Salzburg samtidigt som Mozart (far och son), inspirerade till soloverk av tonsättare som Leopold Mozart eller Michael Haydn. Därpå följde mörkare tider med minskat intresse, bland annat då ventilerna uppfunnits för övriga brassinstrument. Självaste Franz Schubert lär ha beklagat sig: *Jag förstår inte varför detta strålande instrument har så få utövare numera.* Men lyckan vände relativt snart. I den tongivande musikstaden Leipzig anställdes trombonisten Friedrich August Belcke år 1815 i Gewandhaus-orkestern, och hans debut som solist där väckte stor uppmärksamhet. Belcke drog snart till Berlin och turnerade senare i flera europeiska länder, även i Danmark och Sverige. Aptiten på trombon hade väckts igen, och till Leipzigs stadsmusiker anlände 1817 Carl Traugott Queisser, en som både violinist och trombonist kontrakterad sjuttonåring. En multimusikant som lär ha behärskat ”alla instrument”, piccolaflöjt lika väl som kontrabas. Det var dock främst som trombonist han blev historisk, solotrombonist i Gewandhaus från 1820 och tjugo år framåt, med ett svåröverträffat rykte i Tyskland som gigant på samma nivå som exempelvis pianisterna Liszt och Thalberg eller violinisten Paganini, vilket återspeglas i en rad festivalprogram från tiden. En så prominent musiker blev så klart god vän till Felix Mendelssohn, bland mycket annat Gewandhaus-orkesterns chefdirigent. Glad var Queisser då den berömde tonsättaren lovade honom en trombonkonsert. Men Mendelssohn hade lovat för mycket, han var en oerhört upptagen man, dessutom nyförälskad i sin blivande hustru Cécile Jeanrenaud. I orkestern fanns emellertid även violinisten **Ferdinand David**, lustigt nog född i samma hus i Hamburg som Mendelssohn, av denne

utsedd till Gewandhaus konsertmästare och en djupt respekterad pedagog med Joseph Joachim som sin nog mest berömde elev. David har gått till historien som den som efter visst lock, pock och rådgivande fick Mendelssohns e-mollkonsert färdigskriven åt sig. Nu lovade han den besvikne Queisser ett verk för trombon och orkester, istället för den Mendelssohn-konsert som aldrig blev. *Trombonconcertinon op.4* var färdig 1837. Det har spekulerats kring om den var en omarbetning av ett nästan färdigt violinstycke, och om Mendelssohn möjligen trots allt anonymt var inblandad i arbetet. Uruppförandet blev hursomhelst en stor succé, och stycket spred sig snabbt även utanför Tyskland. David komponerade inte så lite, bland annat fem violinkonserter, en stråkkvartett, en rad sånger och en opera. Men concertinon för trombon är väl rätt ensam om att ha fått visst fotfäste på vår tids repertoar.

Det har inte precis saknats mysterier kring Wolfgang Amadeus Mozarts liv och skapande. Allmänt bekanta är väl turerna kring hans frånfälle inklusive den ofullbordade dödsmässan, de gamla ryktena om att konkurrenten Antonio Salieri skulle ha fått nog av kollegans framgångar, eller den förment anonyma fattigbegravningen som inte alls riktigt tycks ha varit det. Det finns mycket att undra över även i andra sammanhang, exempelvis beträffande hans tre sista symfonier. Nr 39, 40 och slutligen kronan på verket, Symfoni nr 41, daterad den 10 augusti 1788 och vanligen kallad Jupiter. Alla tre skrevs under sex eller sju sommarveckor detta år, därefter återvände tonsättaren aldrig till symfoniformen trots att han levde i ytterligare tre år. Mozart brukar glädja musikforskare med att gärna strö upplysningar om sina verk omkring sig i sin korrespondens, men om de här tre mästerverken är det alldeles tyst. Var de beställningsarbeten? Det vet man inte. Mozart plågades som så ofta av ekonomiska svårigheter. ”Jag är i största behov av pengar men, min Gud, vem ska jag vända mig till?” klagade han per brev till en vän. Det har talats om en planerad subskriptionskonsert i ett kasino i Wien med de tre symfonierna, men någon sådan verkar inte ha blivit av. Det är tveksamt om Mozart någonsin fick höra sina tre sista symfoniska verk. De fick förmodligen invänta frukterna av hustrun Constanzes smarta affärssinne som blomstrade så efter Mozarts död, då de såldes till hugade förläggare. Kanske skrev han inte symfonierna enbart för att han kunde, utan för att han kände att han måste? De frustrerade forskarna är i alla fall oftast eniga om att Jupiter, inte minst finalsatsen, med förkrossande styrka befäster Mozarts kontrapunktiska förmåga och innebär en oändligt elegant avrundning av hela den wienklassiska symfoniska eran. Samtidigt är Mozarts tekniska briljans naturligtvis aldrig av det slaget som tvingar sig på lyssnaren. Nå, nya tider stundade. Senare generationer fick söka sig andra vägar.

Och namnet Jupiter då? Det är förstås inte Mozarts eget förslag, men bakgrunden är inte helt glasklar. Enligt Mozarts son Franz Xaver Wolfgang applicerades den romerska övergudens namn som ett marknadsföringstrick av den berömde London-impressarion Johann Peter Salomon, känd bland annat för att ha introducerat Joseph Haydn i öriket. Hursomhelst användes tillnamnet frekvent i England och Skottland vid början av 1820-talet. En egentligen inte så speciellt nödvändig ”kvalitetsstämpel” kanske.

Gunnar Lanzky-Otto

Alexander Hanson, dirigent

Alexander Hansons musikerbana började med studier på trumpet vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Sin dirigentutbildning fick han vid den världsberömda Sibeliusakademin i Helsingfors där han med högsta betyg utexaminerades av professor Leif Segerstam år 2004. Alexander Hanson är en ofta återkommande gästdirigent hos de flesta framstående orkestrarna i Norden.

Han gjorde sin debut 2012 med The Royal Philharmonic Orchestra i Cadogan Hall, London. I mars 2014 inleddes ett samarbete med Brussel Philharmonic Orchestra som fortgår. Sedan ett antal år är Alexander engagerad vid Göteborgsoperan och har där dirigerat ett antal uppsättningar varav senast De sju dödssynderna samt Gianni Schicchi. Under spelåret 18/19 gästar Alexander bl a Brno Philharmonic Orchestra (ZC) samt The Brussels Philharmonic.

År 2005 - 2012 verkade han som chefdirigent och konstnärlig ledare för Göteborg Wind Orchestra. I augusti 2014 tillträdde han tjänsten som konstnärlig ledare och chefdirigent för Försvarets Musikkår, Nord-Norge.

Mikael Rudolfsson, trombon

Trombonisten Mikael Rudolfsson tillhör en ny generation unga, kreativa svenska musiker med hela världen som arbetsfält. Efter studier i Göteborg, Hannover och Basel har han på kort tid etablerat sig som en mycket efterfrågad solist, ensemble- och kammarmusiker.

Mikael har gästspelat på prestigefyllda festivaler, varit solist med symfoniorkestrar och ensembler i Sverige, Tyskland, Ryssland, Mexico, Slovenien och Norge med en repertoar som sträcker sig från Leopold Mozart till vår tids kompositörer som Karlheinz Stockhausen, Vito Žuraj eller Tobias Broström och allt däremellan. Flertalet stipendier och utmärkelser vittnar om hans mångsidighet: 2014 vann han den första upplagan av SIGNALpriset (i priset var bl a en konsert tillsammans med Linnékvintetten) och med den egna brasskvintetten Ensemble Schwerpunkt har han vunnit första pris i både Felix Mendelssohn-tävlingen i Berlin och Jan Koetsier-tävlingen i München.

Mikael Rudolfsson var redan som 20-åring solotrombonist i Gävle Symfoniorkester. Numera har han sin bas i Wien och turnerar genom Europa med kammarmusikaliska och solistiska projekt. Inspelningar för i princip samtliga tyska radiokanaler, såväl som danska DR, Sveriges Radio P2 och flertalet CD-produktioner dokumenterar hans mångfacetterade musikerskap. Han är sedan 2017 medlem av Klangforum Wien, en mycket välrenommerad ensemble för nutida musik.

Musik i Upplands kommande konserter

Söndag 25 februari 16.00, Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Lördag 3 mars 16.00, Konstakademien, Stockholm
Tacksägelse Uppsala Kammarsolister
Beethoven: Stråkkvartett nr 15, Bruckner: ur stråkkvintett, Mats Larsson Gothe: uruppförande

Torsdag 8 mars 19.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen
Prisbelönt violinist Uppsala Kammarorkester
Dirigent: Cathrine Winnes. Solist: Guro Kleven Hagen, violin
Maier-Röntgen: Violinkonsert, Bauer: Symphonic Suite for Strings, Mendelssohn: Symfoni nr 4
Konsertintroduktion kl 18.20-18.40, möt dirigenten Cathrine Winnes

10 - 18 mars, Konsertkarusellen
Spinning Jennies
Bluegrasskvintetten bjuder på nordamerikansk bergsmusik och svenska texter.
Turné i regionen, för tider och platser se: www.musikiuppland.se
Arrangeras i samarbete med kommunerna och lokala föreningar

Söndag 18 mars 16.00, Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Bara mässingen Linnékvintetten
Ewald: Brasskvintett nr 2, Takemitsu: Paths, Stevens: Triangles

Onsdag 21 mars 19.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen
Swedish Shuffle - Happy days are here again!
Jeanette Köhn, Karl Dyall, Rennie Mirro och Trio X
En elegant show med sång och dans med inspiration från Fred Astaire och trion Swe-Danes.

Fredag 23 mars 19.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen
Storslagen Strauss Kungliga Hovkapellet
Dirigent: Alexander Soddy. Solist: Agneta Eichenholz, sopran

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar Musik i Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

VISKOGEN

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33
Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se
Orkesterassistent: Johannes Risberg 018-17 19 26, johannes.risberg@musikiuppland.se

Foto: Mikael Rudolfsson - Patrik Håkansson, Aexander Hanson - Mats Bäcker

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

MUSIK I UPPLAND